

ΙΩΑΝΝΕΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΛΙ

ΣΠΑΝΙΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Φίλτατε κ. Σχόκε,

ΔΕΝ θὰ μοῦ ἀρνηθῆς βεβαίως δύο ἢ τρεῖς
σελίδας τοῦ Ἡμερολογίου σου καὶ μι-
κράν τινα γωνίαν ἐν τῇ κορυφῇ αὐτοῦ
πινακοθήκη. Ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν θὰ τὰς ἀπασχο-
λήσω μάτην. Ἀλλῶς τε τὸ Ἡμερολόγιόν σου,
συνεπὲς πρὸς τὸν χρονολογικὸν αὐτοῦ χαρα-
κτῆρα, σκοπεῖ κυρίως νὰ ἐξεικονίζῃ ἐν μικρῷ,
ἀλλ' ὥς ἔνεστι πιστότερον, τὴν φιλολογικὴν καὶ

κοινωνιολογικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἔτους, γνωρίζον εἰς τοὺς ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῇ Ἀλλοδαπῇ ἰδίως πολυπληθεῖς ἀναγνώστας αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι συμβάλλει ἢ χαρακτηρίζει τὴν ἐν Ἀθήναις ἀτυχῶς μόνον συρρέουσαν ὁσημέραι πνευματικὴν δρᾶσιν καὶ παραγωγὴν. Νομίζω λοιπὸν ὅτι αἱ ὀλίγαι ὧδε γραμμαὶ οὐδόλως παρέλκουσι, προκειμένου ἐν αὐταῖς νὰ γνωρίσωσιν αἱ λόγιοι ἀναγνώστριοι τοῦ Ἡμερολογίου τὴν νοήμονα καὶ γλυκεῖαν φυσιογνωμίαν δεκαπενταετοῦς κόρης, ἥτις χθὲς—προχθὲς ἀκόμα ἐτίμησε τὸ ὥραϊον φῦλον, εἰς ὃ ἀνήκει, καὶ κατέδειξεν ἐναργῶς εἰς οἷον σημεῖον πραγματικῆς μορφώσεως καὶ παιδείας δύναται ν' ἀνυψωθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἑλληνίς, ἐὰν ἐλειτουργεῖ λογικώτερον καὶ πληρέστερον σύστημα ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ ὑγιῶν ἀρχῶν κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης.

Ἐνθυμεῖσαι ὁποῖαν ἐκπληξιν καὶ συμπάθειαν γενικὴν διήγειρεν ἡ μοναδικὴ παρ' ἡμῖν εἰδῆσις, ἣν ἅπας ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος ἀνέγραψε κατ' αὐτὰς ἐν ὑψηλῷ τόνῳ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτι δηλαδὴ ἀδρὰ κόρη, μήπω συμπληρώσασα τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, κατώρθωσεν ἐν τούτοις νὰ καταρτισθῇ κάλλιστα εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν καὶ ὑποστᾶσα αὐστηρὰν τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων, νὰ τύχῃ πανηγυρικῶς ἀπολυτηρίου τοῦ Γυμνασίου, δικαιουμένη ἤδη νὰ πατήσῃ ὑπερήφανος τὴν φλὶάν τῆς ἀκαδημαϊκῆς εἰσόδου καὶ νὰ χωρήσῃ εἰς εὐρύτερον ἐπιστημονικὸν ἔδαφος, καθ' ὃν χρόνον χιλιάδες

ἴσως ἄλλων συνομηλίκων αὐτῇ καταδαπανῶνται εἰς θεατρικὴν ἐκστήθισιν τῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου, τῶν ἐξαμβλωματικῶν ὑπερσυντελικῶν τῆς γραμματικῆς, καὶ τῶν ξηρῶν παραγράφων τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ἄξιον ἀναγραφῆς καὶ δίδει νύξιν εἰς γενικωτέρας κοινωνικὰς σκέψεις, οὐ μόνον διότι ἀποτελεῖ μοναδικὸν φαινόμενον εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι γυμνασίων, ἀλλὰ καὶ διότι πρὸ πάντων σπανίως προσῆλθεν εἰς ἐξετάσεις ὁμοίας τελειοδίδακτος τοῦ Γυμνασίου πληρύτερον κατηρτισμένος ἢ ὅσον ἡ ἐν λόγῳ νεαρὰ δεσποινίς, ἥτις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπὶ ἡμετέροισπαθίτης τὸ ἀπολυτήριον, τὸ ὅποιον ἐνίστε ἀρειμάνιοι ἄρρενες μαθηταὶ ἀποσπῶσι διὰ τοῦ ῥεβόλβερ καὶ τῆς μαχαίρας ἀπὸ τοὺς ἀρνούμενους Γυμνασιάρχας τῶν. Οἱ καθηγηταὶ ἐξεπλάγησαν, καὶ δικαίως, διὰ τὴν εὐρύτητα τῶν γνώσεων, τὴν σπινθηρίζουσαν εὐφύιαν, τὴν ἀναλυτικὴν κρίσιν καὶ τὴν γλωσσομάθειαν τῆς κόρης, προσόντα, δι' ἃ φοβοῦμαι ὅτι πλεῖστοι ἀκαδημαῖκοι πολῖται τοῦ Πανεπιστημίου θὰ ἔδωξαν τὰ χεῖλην ἐκ φθόνου.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος δεσποινίς εἶνε κόρη τοῦ παρ' ἡμῖν ἐγκρίτου δημοσιογράφου κ. Α. Ζ. Στεφανόπου, ὃν δὲν ἀμφιδάλλω ὅτι πολλοὶ γονεῖς θὰ ζηλεύσωσι διὰ τὸν πολύτιμον τοῦτον θησαυρὸν τῆς πατρικῆς του στοργῆς καὶ μερίμνης. Καὶ δὲν ἀρνοῦμαι βεβαίως ὅτι ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸ ἐκλεκτὸν αὐτὸ πλάσμα τῆς ἁφθονα χαρί-

σματα νοὸς καὶ καρδίας. Ἀναντιρρήτως ὅμως τὸ συντελεσθὲν θαῦμα ὀφείλεται εἰς τὴν πρόσφορον παιδαγωγικὴν μέθοδον, ἥτις, ὑπὸ ἄγρυπνον οἰκογενειακὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ ἀνατροφὴν, ἐπόμμενον ἦν νὰ παραγάγῃ τοσοῦτον ἀγλαοὺς καρπούς. Δὲν ὁμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῆς σπανίας μορφώσεως τῆς ψυχῆς, τοῦ ἥθους καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς κόρης, ἀπερ εἰσὶν ἀναπόδραστα ἀποτελέσματα ἐπιμεμελημένης ἐν τῷ οἴκῳ παιδαγωγίας. Ἀλλ' ὁ καταρτισμὸς τῆς δεσποινίδος Ἰωαννέτας ὡς μαθητρίας ἀληθῶς καταπλήττει. Ἐσπούδασε κάλλιστα τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, ἐμελέτησε καὶ κατενόησεν ἱκανοὺς ἑλλήνας συγγραφεῖς· γνωρίζει ἄριστα τὴν λατινικὴν καὶ γαλλικὴν ἦν λαλεῖ καὶ γράφει ἀπταιστως· ἐδιδάχθη οὐχ ἥττον καλῶς τὴν ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν· κέκτηται ἀσφαλεῖς καὶ ποικίλας γνώσεις τῆς φυσικῆς, χημείας, μαθηματικῶν, ἱστορίας, κλπ. Ἰχνογραφεῖ ἐξαίρετα καὶ εἶνε πρὸς τοῦτοις καλλιτέχνις εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον.

Φρονῶ ὅτι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ δεσποινὶς Ἰωαννέτα Στεφανόπολι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαράμιλλον ὑπόδειγμα γυναικείας ἀναπτύξεως καὶ διαμορφώσεως εἰς τε τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν παρ' ἡμῖν ἐκπαίδευσιν τοῦ ὠραίου φύλου, πρὸς δὲ καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους οἵτινες ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ὅλη ἡ ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις τῆς ἐλληνίδος ἔγκειται εἰς τὸ νὰ ψιττακίσῃ τεμάχιά τινα ἐκ τοῦ Θουκυδίδου καὶ στίχους φρικωδῶς ἠκρωτηριασμένους ἐκ τῆς

Ἰλιάδος, τραυλίζουσα ὀλίγας ἐξηρθρωμένας γαλ-
λικάς φράσεις καὶ πλειοτέρας ὀνομαστικὰς ἀπο-
λύτους, ἅποτε ἐφοδιαζομένη μὲ περισσοτέρας
ἀνωρθογραφίας ἢ γράμματα πραγματικά, μὲ τὴν
κεφαλὴν πλήρη καπνῶν καὶ μυθιστορημάτων καὶ
φαντασιοσκοπιῶν, καὶ ὅχι μὲ γνώσεις ἀσφαλεῖς,
θετικάς, ἀληθεῖς, χρυσίμους. Καὶ ὅλην αὐτὴν
τὴν ἡμιμάθειαν, τὴν ἐπιπολαιότητα, τὴν κενο-
φροσύνην, ἥτις ἀξιοῖ ὅτι ἔμαθε τὰ πάντα, χωρὶς
νὰ γνωρίζῃ οὐδὲν ὠρισμένον, ὅλην αὐτὴν τὴν
σύγχυσιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς ψυχῆς τὴν ἐξα-
γοράζουν αἱ δύσμοιροι ἑλληνίδες κόραι μὰς μὲ
τὰ δροσερώτερα καὶ εὐωδέστερα ἔτη τῆς ἀβρᾶς
τῶν νεότητος, κατὰ τὰ ὅποια μεταβάλλονται εἰς
ὄντα ἀναιμικά, μαρασματώδη, κύπτοντα πρὸ τῶν
ἀγόνων τετραδίων τῶν ὑπὸ τὸ ὑέλῳδες βλέμμα
τοῦ διδασκάλου μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μάθωσι
πλειοτέρας ἀνωρθογραφημένας ἀνοησίας ἢ γράμ-
ματα καὶ γνώσεις βιωφελεῖς!!

Οἱ γονεῖς ἅς σκεφθῶσι καλῶς. Οἱ διδάσκαλοι
ἅς ἐξετάσωσιν εὐρύτερον τὸ ζήτημα. Καὶ ἡ Κυ-
βέρνησις ἅς μετέλθῃ καταλληλότερα μέτρα ἀνα-
διοργανίζουσα τὰς βάσεις καὶ τοὺς ὅρους τῆς
γυναικείας ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως. Κατὰ τὰ ἐν-
νέα δέκατα ἡ τύχη τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινω-
νίας, τῆς πατρίδος, ἠρτῆται ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ
τοιαύτης ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς διαπλάσεως
τῆς γυναικός. Εἶνε κρῖμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ
στρεβλοῦται καὶ σήπεται ἡ καλαισθησία καὶ ἡ
εὐφυΐα τῶν νεαρῶν ἑλληνίδων εἰς τὰ νοσογόνα

τέλματα τῶν ξηρῶν τύπων τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ἀσυνειδήτου ἐκστηθίσεως ἀσυναρτήτων καὶ ἀνωφελῶν πραγμάτων κληροδοτηθέντων μέχρι σήμερον ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐποχῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τοῦ 1831 ! Πόσαι εὐφυΐαι πνίγονται εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦτον. Καὶ ὅμως ἡ ἑλληνὶς ὑπὸ τὸν ζωογόνον ἥλιον τῆς Ἑλλάδος, ἐν μέσῳ τῶν περικυκλωσῶν αὐτὴν ἀναλλοιώτων καλλονῶν φύσεως πλουσίας, μὲ τὰς λαμπρὰς ἐθνικὰς παραδόσεις καὶ τὴν πλήρη διδαγμάτων μεγάλῃν ἱστορίαν τῆς πατρίδος ἠδύνατο νὰ ᾗ ἐνάμιλλος κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν πρὸς τὰς κόρας τῆς Εὐρώπης, ἐὰν νῦμοίρει μείζονος οἰκιακῆς μερίμνης, κυρίως ὅμως καλλιτέρας καὶ σκοπιμωτέρας ἐκπαιδευτικῆς ἀγωγῆς. Παράδειγμα ἡ δεσποινὶς Ἰωαννέττα Στεφανόπολι.

Τὸ ἔπ' ἐμοὶ ἐὰν αἱ ὀλίγαι ᾧδε γραμμαὶ ὠθήσωσιν εἰς εὐγενῇ ἁμιλλαν ἔστω καὶ μίαν ἐκ τῶν ἀπειροπληθῶν ἀναγνωστριῶν τοῦ Ἡμερολογίου σου, φίλτατε κ. Σκόκε, θέλω θεωρήσει ἐμαυτὸν εὐτυχῇ ὅτι δὲν ἐσπατάλησα ἀσκόπως τὸν μικρὸν ἐνταῦθα χῶρον.

Ἀθῆναι, Ἰούλιος 1889.

Ἀνέστης Κωνσταντινίδης

